

DESTINACE KULTURNÍHO TURISMU

Kultura

- ❑ Lat. *cultura* – „to, co je třeba pěstovat“; původně pěstování užitkových plodin
- ❑ **Marcus Tullius Cicero** - *Tusculanae disputationes* (Tuskulské hovory) – „**cultura animi**“ jako metafora pro překlad Platónova pojmu „péče o duši“
- ❑ Komplexní koncept nahlížený z různých perspektiv a aspektů
- ❑ V užším smyslu – soubor tvůrčích lidských činností (např. literatura, umění, divadlo, hudba, náboženství, vzdělávání, filozofie, apod.), které mají člověka rozvíjet a zušlechťovat
- ❑ V širším smyslu – systém významů, činností a vzorců chování, které si člověk osvojuje jako člen společnosti, kde se tato kultura pěstuje a předává
- ❑ Johann Wolfgang Goethe (1749-1832) – kultura zahrnuje i oblečení, jídelní zvyky, dějiny, vědu, dětské hry, přísloví, hospodářství, politiku, ...
- ❑ **Edward B. Tylor** (1832-1917; 1871; antropolog) – komplex zahrnující znalosti, přesvědčení, umění, morálku, právo, jazyk, zvyky, atd., které si člověk osvojuje jako člen určité společnosti
- ❑ **Geert Hofstede** (1928-2020) – systém osvojovaný skupinou lidí, předávaný z generace na generaci; zkušenosti, normy, hodnoty, přístupy, významy,...

UNESCO a kultura

Definice:

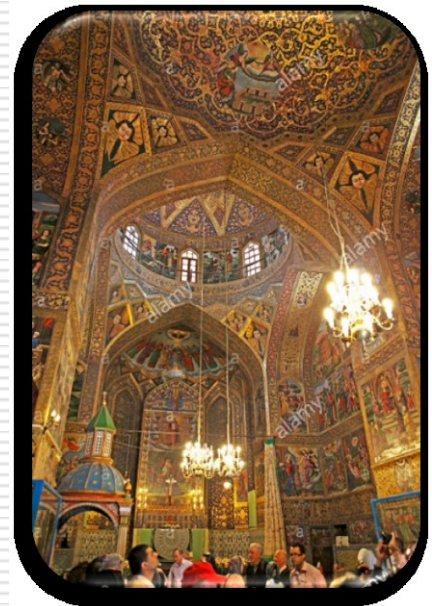
- označuje charakteristické duchovní, materiální, intelektuální & emocionální znaky společnosti nebo sociální skupiny
- zahrnuje umění, literaturu, životní styl, způsoby společného soužití, hodnotové systémy, tradice, víru & přesvědčení
- je součástí životního stylu sdíleného konkrétní komunitou a důležitým faktorem jejího života
- jazyk, chování, životní styl, zvyky, dědictví a ideologie → spojují jednotlivce ve skupinu lidí určité kultury
- není statická, pevná nebo neměnná ALE jde o dynamický procesy (lidé reagují na měnící se podmínky)
- skládá se ze tří prvků – hodnoty, normy & artefakty
  - hodnoty – představy o tom, co je v životě důležité
  - normy – očekávání, jak se lidé budou chovat
  - artefakty – vyplývají z hodnot a norem kultury

Kulturní dědictví

- Souhrn kulturních statků světa nebo některé společnosti/kultury
- Je nedílnou součástí kultury a důležitou/jedinečnou součástí kulturního života lidské společnosti
- Skládá se z výsledků materiální a duchovní činnosti (produktů a procesů):
  - **zdeděných po předchozích pokoleních**
  - **uchovávaných v současnosti**
  - **předávaných budoucím pokolením**
- Je neobnovitelné – musí být co nejefektivněji uchováváno
- Zahrnuje:
  - kulturní prostředí
  - přírodní prostředí
- Zjednodušeně vše, co člověk v minulosti vytvořil, co mělo vliv na rozvoj kultury a vykazuje jistou kulturní a památkovou hodnotu

Nehmotné kulturní dědictví

- ❑ Nemá hmotnou podstatu, může být jen „zažito“:
  - ❑ folklor – ústní tradice, rčení, přísloví, pohádky
  - ❑ interpretační umění – hudba, písně, tance
  - ❑ společenské hodnoty, tradice, rituály, zvyklosti, zvyky
  - ❑ jazyk, vědomosti, zkušenosti
  - ❑ dovednosti – tradiční řemesla
  - ❑ kuchyně

Hmotné kulturní dědictví

- ❑ Památky/výtvořy člověka výjimečné hodnoty (z hlediska dějin, umění či vědy)
  - ❑ movité (obrazy, sochy, mince, rukopisy)
  - ❑ nemovité (zámky, kostely, mosty)
- ❑ Architektura, sochařství, malířství, užité umění, literární díla, oblečení, atd.
  - ❑ památníky (architektonická, sochařská, malířská díla, skalní příbytky)
  - ❑ skupiny budov (díky architektuře či umístění v krajině)
  - ❑ lokality (kombinovaná díla přírody a člověka, oblasti archeologických nálezů)

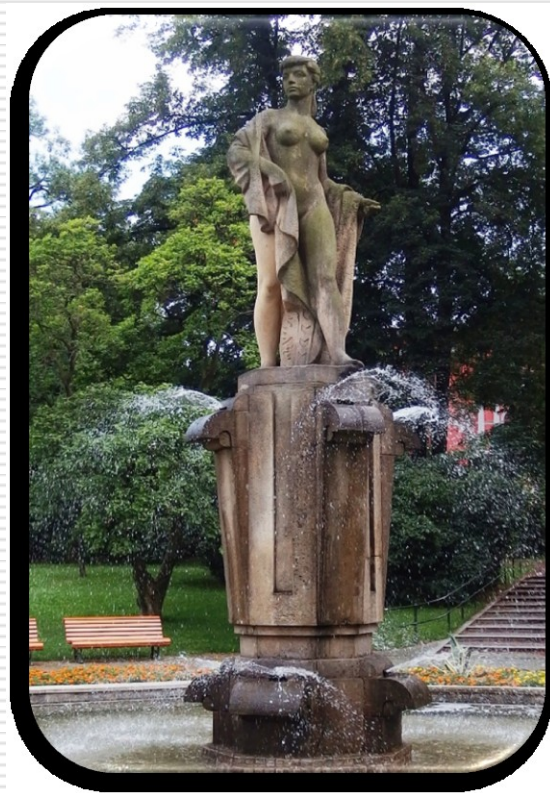
Význam kulturního dědictví

- ❑ **Historický, vzdělávací** – kulturní památky odkazují na minulost, historii & vývoj kultury
- ❑ **Společenský** – kultura a KD hrají významnou úlohu v našem životě
- ❑ **Kultivační** – kultura včetně KD přispívá k osobnostnímu rozvoji člověka
- ❑ **Identifikační** – určují specifický ráz prostředí a tím i národní identitu
- ❑ **Ekonomický** – KD je zdrojem příjmů a to především díky cestovnímu ruchu
- ❑ **Reprezentativní** – prokazuje přínos společnosti (např. marketingové využití, tvorba pracovních míst), reprezentuje prostředí a dostává zpětnou vazbu v podobě respektu a porozumění
- ❑ **Integrační** – pomáhá jedincům začlenit se do společnosti

Klasifikace kulturních památek

- ❑ Památky UNESCO
- ❑ Národní kulturní památka
- ❑ Kulturní památka
- ❑ Památková rezervace
- ❑ Památková zóna

Památky UNESCO

- ❑ Convention Concerning Protection of World Cultural and Natural Heritage
- ❑ 1,121 World Heritage Sites (důležité pro mezinárodní komunitu)
- ❑ 869 kulturního, 213 přírodního a 39 smíšeného charakteru ve 167 státech
- ❑ ČR – 14 památek:
  - ❑ Historické centrum Prahy, Českého Krumlova, Třebíče
  - ❑ Historické centrum Kutné Hory + kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci
  - ❑ Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého
  - ❑ Lednicko-valtický areál
  - ❑ Zámek se zahradami v Kroměříži
  - ❑ Památková rezervace Holašovice
  - ❑ Zámek v Litomyšli
  - ❑ Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci
  - ❑ Vila Tugendhat
  - ❑ Třebíčská židovská čtvrť, židovský hřbitov, bazilika sv. Prokopa (2003) + zámek Třebíč (2018)
  - ❑ Hornická krajina Erzgebirge/Krušnohoří
  - ❑ Národní hřebčín Kladruby nad Labem
  - ❑ Slavná lázeňská města Evropy (Belgie, Francie, Itálie, Německo, Rakousko, UK)
  - ❑ Jizerskohorské bučiny (Původní bukové lesy Karpat a dalších oblastí Evropy; 2007, Slovensko, Ukrajina)

Národní kulturní památky

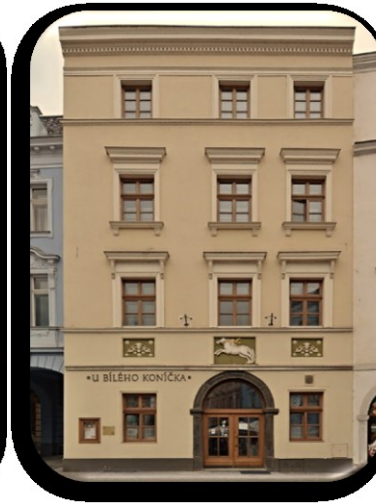
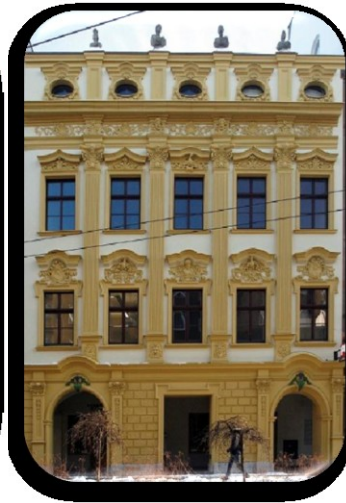
- ❑ Nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa
- ❑ NKP prohlašuje svým nařízením vláda ČR
- ❑ Seznam publikován v *Ústředním seznamu kulturních památek ČR*
- ❑ V roce 2017 – 336 (47 Praha, 9 Brno, 6 Olomouc), 2022 - 362
- ❑ Jednotlivé stavby, areály, movité předměty a jejich soubory všech období
- ❑ Dolní Věstonice, hradiště a keltské oppidum Závist, Anežský klášter, hrad Pernštejn, zámek Opočno, vila Tugendhat, hotel a vysílač na Ještědu
- ❑ Hrady a zámky, kostely, kláštery, památky lidové architektury (Mikuláščíkovo fojtství v Jasenné, návesní zvonice v Louce), dopravní stavby (koněspřežní železnice České Budějovice-Linec, empírový řetězový most v Stádlci, železobetonový most v Bechyni), průmyslové (čistírna odpadních vod v Praze-Bubenči, areál bývalého Dolu Hlubina, koksovny a vysokých pecí Vítkovických železáren); pomníky a památníky (pomník sv. Václava v Praze, pole s pomníkem Přemysla Oráče ve Stadicích, památník vyhlazení Lidic, památník protifašistického odboje v Praze-Kobylisích).
- ❑ Movité (26): korunovační klenoty, relikviář sv. Maura, zlomek latinského překladu Dalimilovy kroniky, třebechovický betlém, Slovenská strela

Kulturní památky

- ❑ Nemovitý nebo movitý objekt, příp. jejich soubor, kulturního významu
- ❑ KP vyhláší Ministerstvo kultury ČR podle zákona České národní rady o památkové péči č. 20/1987 Sb.
- ❑ Je významným dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projev tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro její hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, nebo má přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem
- ❑ Slezské divadlo, obytný a obchodní dům Městské spořitelny, radnice Hláska, Dům u Mouřenína, Kostel sv. Vojtěcha, morový sloup se sochou Panny Marie, Dům u Bílého koníčka, domy na Dolním náměstí, Müllerův dům, Slezské zemské muzeum, Sobkův palác, Blücherův palác, Dům U zavřené brány, Palác zemské vlády, Minoritský klášter, socha Nová Opava, obchodní dům Breda, Dominikánský klášter; objekty československého pohraničního opevnění Milostovice

Kulturní památky

Kulturní památky

Památková rezervace

- ❑ Památkově chráněné území vyhlášené nařízením vlády
- ❑ Tři hlavní typy PR – městská, vesnická, archeologická
- ❑ Kompaktní historická zástavba (bez výrazných novodobých stavebních zásahů), velký podíl architektonicky hodnotných staveb (mnohé jsou KP)
- ❑ Obvykle dochovaný historický půdorys, zástavba v původních objemech a tvarech (včetně tvarů střech a podílu vegetační složky)
- ❑ Městské (42): Brno, České Budějovice, Domažlice, Františkovy Lázně, Cheb, Jičín, Jihlava, Jindřichův Hradec, Karlovy Vary, Mikulov, Nový Jičín, Příbor, Štramberk, Tábor, Třeboň, Znojmo, Žatec
- ❑ Vesnické (61): Blatnice pod Svatým Antonínkem, Lomnice nad Popelkou, Pavlov, Petrov-Plže, Volary, Hlinsko-Betlém, Heřmanovice, Lipina
- ❑ Archeologické (8): Libice nad Cidlinou (Slavnickovská Libice), Břeclav-Pohansko

Památková rezervace

Petrov-Plže

Lipina

Libice nad Cidlinou

Hlinsko-Betlém

Památková zóna

- ❑ Památkově chráněné území, kterému je vyhláškou Ministerstva kultury udělen zvláštní status se zvýšenou památkovou ochranou
- ❑ Území sídelního útvaru/jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty
- ❑ Městská – 492 (2017): Bílovec, Bruntál, Rýmařov, Fulnek, Odry, Hlučín, Hradec, Frýdek, Brušperk, Karviná, Český Těšín, Frenštát, Budičov nad Budišovkou, Moravská Ostrava, Poruba, Přívoz, Vítkovice
- ❑ Vesnická – 212: Karlova Studánka, Malá Morávka, Petrovice (Bruntál), Piskořov, Komorní Lhotka, Žďárský potok
- ❑ Krajinná – 25: Novohradsko, Římovsko, Slavkov u Brna (bojiště)

Památková zóna

Bílovec

Fulnek

Karlova Studánka

Malá Morávka

Turismus

- ❑ **Cestovní ruch** – významné odvětví české ekonomiky; celková produkce CR 306 miliard korun (2016), +/- 3 % HDP, 230 tis. zaměstnanců
- ❑ 2018 – asi 10,5 milionu turistů, Praha – 5. nejnavštěvovanější město Evropy (Londýn, Paříž, Istanbul, Řím)
- ❑ 85 =% zahraničních turistů navštěvuje Prahu
- ❑ **Turismus** – cestování z místa bydliště na přechodnou dobu, déle než 24 hodin (méně než rok), hlavní účel – trávení volného času, potěšení, poznávání,...
- ❑ Lze jej vnímat jako součást životního stylu, způsob trávení volného času, uspokojování potřeb rekreace, kultury...
- ❑ **Cíle/destinace** – léto moře, zima hory; poznávací turismus – oblasti bohaté na historické, umělecké a kulturní památky, přírodní rezervace, kulturní život, výstavy, festivaly, folklor apod.

Kulturní turismus

- Jedním z nejrychleji se rozvíjejících segmentů CR, jeden z „megatrendů“
- Motiv – poznávání a prožitek kulturního dědictví a kultury země a jejích rezidentů; zažít místa/činnosti autenticky prezentující minulé a současné
- Cíl – objevování/poznávání památek, míst & komunit
- Zahrnuje historické, kulturní a přírodní zdroje
- Zprostředkovává kulturní tradice, místa a hodnoty (náboženství, folklórní tradice & společenské zvyky daných komunit a etnik)
- Umožňuje poznat životní styl, dědictví, umění & komunitu dané destinace
  - městské oblasti – kulturní zařízení (muzea, divadla), památky
  - venkovské oblasti – tradice místní komunity (festivaly, rituály, životní styl)
- Umožňuje poznat životní styl, dědictví, umění & komunitu dané destinace
- Snaží se dosáhnout porozumění a ocenění podstaty destinace → směřuje k hlubšímu porozumění lidí, zlepšení vzájemného porozumění mezi různými kulturami a civilizacemi
- **Kulturní turista** – vzdělaný, zabezpečený, zcestovalý; utrácí podstatně více než běžný turista, očekává jiné zážitky – interakci 3 kulturních atributů – fyzické (stavby), obecné (každodenní život) & specifické (rituály, festivaly)

Kulturní atraktivita

- Hlavní motiv návštěvy destinace kulturního turismu
  - hmotné památky: hrady, zámky, stavby lidové architektury a další kulturně historické objekty
  - paměťové instituce, kulturní zařízení: muzea, galerie, obrazárny, divadla, knihovny a další
  - společenské, folklorní a náboženské události: festivaly, slavnosti, pozní místa
  - tzv. kulturní krajiny: parky, zahrady a další

Děkuji za pozornost